מדהו להעלותם לגג·פי׳ בקונטר׳ מי חיישינן לטרחא יתירתא וקשה לר״י ל״ל הא דפריך (ג) דאסור ליטול קיסם משלפניו תיקשי לטולה שמעתין דשרי לטלטל אבנים מקורזלות וגרלה לר״י דהכא מבמיא ליה משום דבית הכסא קרוב על הגג ויסול להכין שם מע״ם ומהדר ליה דאפ״ה שרי ולהכי פריך ליה (ד) דאסור לטלטל קיסם משלפניו לפי שהיה יכול להמין מאחמול אבל אטולה שמעתא לא מצי פריך שדרכן היה לפנות בשדה ובית הכסא רחוק ולא אטרחוה רבנן להכנים שם מע״ם וגם אם יזמינם שמא יקחם אחר* : **וחכמים** אומרים לא יטול אלא מן האבנים של בהמה כו׳ · גרלה לר״י דלאו דוקא מן האבנים אלא מן הרלוי לאבנים דליכא למימר דכשאינו באבנים אסור דבטל אגב קרקע דהא תנן בהמביא כדי יין (ביצה דף לג:) וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק אלמא לאו בטל הוא והא דלא שרו בקיסם לחנות שיניו אלא להדליק משום דסברי לא ניתנו עצים אלא להסקה אבל בדבר הרלוי לאבנים בהמה שרי אפי׳ לחנות שיניו ור״א דאמר אתם טמא אדם קיסם משלפניו לחנות שיניו ומגבב מן האחר ומדליק סבר דמה שבבית מוכן לכל מה שיעלה אפי׳ לחנות שיניו אבל שבאחר אינו מוכן אלא להסקה:

והניחו ע״ג יתדות מיחייב משום תולש · הא׳ מיחייב מכח מרדות מדרבנן כדפירש בקונטרס מדשרי ריש לקיש וקשה לר״י דאמרי׳ בפ״ק דגיטין (דף ז:) א״ר *יוחנן עצין נקוב המוכת ע״ג יתדות בחנו למחלוקת ר״י ורבנן דלר״י פטור מן המעבר כדמפליג בין ספינה נוסעת לעגלה נוסעת ולרבנן חייב אמר רבא דילמא לא היא ע״כ לא קאמרי רבנן אלא דספינה דלא מפסיק אויר אבל עצין דמיפסיק אוירא אפילו רבנן מודו הא בשמעתין תשבינן ליה כמחובר מדאורייתא אפי׳ הניחו על גבי יתדות ולא מיחייב משום תולש אלא מדרבנן ונראה לר״י דשמעתין לא סברא דחויא דרבא דהתם*:

והאמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה כו׳ · וא״ת והא בהגוזל קמא (ב״ק קב:) ובפ״ק דמס׳ ע״ז (דף ז:) אמר בתרי מסכתות אין סדר למשנה והכא סתם בגזיר ופלוגתא בפרק שני דביצה* (דף כב:) ר׳ יהודה אומר כל הכלים אין נגררין חוץ מן העגלה שטעונה ואין הלכה כסתם דשמא סתם וא״כ מחלוקת היא ואין אומר דלר׳ יוחנן אפי׳ סתם וא״כ מחלוקת הלכה כסתם דהא מסקינן בהחולץ (יבמות מב:) אליבא דר׳ יוחנן דרמי לך לא חש לקיימתיה סתם וא״כ מחלוקת היא ואין הלכה כסתם ותירץ רבינו שמואל מווירדון דבמחלוקת וא״כ סתם בחדא מסכת לכ״ע הלכה כסתם כדפרישי בפ״ק דמס׳ ע״ז (דף ז:) בהא דפסיק כר״י דכל המשנה ידו על התחתונה פשיטא דמחלוקת וא״כ סתם הוא אבל בתרי מסכתות כל אמורלי סברי דאין הלכה כסתם ור׳ יוחנן אית ליה דאפי׳ בתרי מסכתות הלכה כסתם לו סתם במתני׳ ומחלוקת בברייתא דמסתמא סתם לבסוף ואין לנו לומר שסתם רבי קודם ושוב חזר ממה שפסק ואמורלי ניהו אליבא דרבי יוחנן כדאמר בחלו טרפות (חולין דף מג·) :

הדרן עלך המוציא יין

מי חיישינן לשיריתא יתירא

הסדא "מהו להעלותם אחריו לגג: א״ל *גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעתא, איתיביה רבינא למרימר ר׳ אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצות בו שיניו וחכמים אומרים לא יטול אלא מן האבנים של בהמה? הכי השתא התם אדם קובע מקום לסעודה הכא אדם קבע מקום לבית הכסא! אמר רב הונא אסור לפנות בשדה ניר בשבת, מאי טעמא: אילימא משום דוושא, אפילו בחול נמי, ואלא משום עשבים והאמר ריש לקיש צרור שעלו בו עשבים מותר לקנח בה? התולש ממנה בשבת חייב חטאת, אלא דילמא נקיט מעילאי ושדא לתתאי ומיחייב משום דרבה-*דאמר רבה [ג] היתה לו גומא וממה: בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש. [נופא] אמר ר״ל צרור שעלו בו עשבים מותר לקנח בה והתולש ממנה בשבת חייב חטאת, אמר רב פפי ש״מ מדר״ל האי פרפיסא שרי לטלטולי מתקיף לה רב כהנא אם אמרן לצורך, יאמרו שלא לצורך? אמר אביי פרפיסא דואיל וארא לידן *לימא ביה מילתא ההא מנח על גבי קרקע והניחו על גבי יתידות מיחייב משום תולש הא מנח על גבי יתידות והניחו על גבי קרקע חייב משום נוטע. א״ר יוחנן אסור לקנח בחרס בשבת מאי טעמא: אילימא משום סכנה אפילו בחול נמי, ואלא משום השרת נימין, אפי׳ בחול נמי לא, ואלא משום השרת נימין, דבר שאין מתכוין הוא? אמר להו רב נתן בר אושעיא: גברא רבה אמר מילתא נימא בה טעמא-לא מיבעיא בחול דאסור אבל בשבת הואיל ואיכא תורת כלי עליו שפיר דמי, קמ״ל רבא מתני׳ לה משום השרת נימין וקשיא ליה דר׳ יוחנן אדר׳ יוחנן מי א״ר יוחנן אסור לקנח בחרס בשבת אלמא דבר שאין מתכוין אסור והאמר *ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה *ותנן *גזיר חופף ומפסיפס אבל לא סורק אלא מחוורתא כדרב נתן בר אושעיא, מאי כשפים? כי הא *דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי בארבא, אמרה להו ההיא מטרוניתא אותבן בהדייכו ולא אותבוה, אמרה איהי מילתא אגרתה לארבא, אמרו אינהו מילתא שריוהא, אמרה להו: מאי איעביד לכו דלא

מהו להעלותם לגג·פי׳ בקונטר׳ מי חיישינן לטרחא יתירתא וקשה לר״י ל״ל הא דפריך (ג) דאסור ליטול קיסם משלפניו תיקשי לטולה שמעתין דשרי לטלטל אבנים מקורזלות וגרלה לר״י דהכא מבמיא ליה משום דבית הכסא קרוב על הגג ויסול להכין שם מע״ם ומהדר ליה דאפ״ה שרי ולהכי פריך (ד) דאסור לטלטל קיסם משלפניו לפי שהיה יכול להמין מאחמול אבל אטולה שמעתא לא מצי פריך שדרכן היה לפנות בשדה ובית הכסא רחוק ולא אטרחוה רבנן להכנים שם מע״ם וגם אם יזמינם שמא יקחם אחר* : **וחכמים** אומרים לא יטול אלא מן האבנים של בהמה כו׳ · גרלה לר״י דלאו דוקא מן האבנים אלא מן הרלוי לאבנים דליכא למימר דכשאינו באבנים אסור דבטל אגב קרקע דהא תנן בהמביא כדי יין (ביצה דף לג:) וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק אלמא לאו בטל הוא והא דלא שרו בקיסם לחנות שיניו אלא להדליק משום דסברי לא ניתנו עצים אלא להסקה אבל בדבר הרלוי לאבנים בהמה שרי אפי׳ לחנות שיניו ור״א דאמר אתם טמא אדם קיסם משלפניו לחנות שיניו ומגבב מן האחר ומדליק סבר דמה שבבית מוכן לכל מה שיעלה אפי׳ לחנות שיניו אבל שבאחר אינו מוכן אלא להסקה:

והניחו ע״ג יתדות מיחייב משום תולש · הא׳ מיחייב מכח מרדות מדרבנן כדפירש בקונטרס מדשרי ריש לקיש וקשה לר״י דאמרי׳ בפ״ק דגיטין (דף ז:) א״ר *יוחנן עצין נקוב המוכת ע״ג יתדות בחנו למחלוקת ר״י ורבנן דלר״י פטור מן המעבר כדמפליג בין ספינה נוסעת לעגלה נוסעת ולרבנן חייב אמר רבא דילמא לא היא ע״כ לא קאמרי רבנן אלא דספינה דלא מפסיק אויר אבל עצין דמיפסיק אוירא אפילו רבנן מודו הא בשמעתין תשבינן ליה כמחובר מדאורייתא אפי׳ הניחו על גבי יתדות ולא מיחייב משום תולש אלא מדרבנן ונראה לר״י דשמעתין לא סברא דחויא דרבא דהתם*:

והאמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה כו׳ · וא״ת והא בהגוזל קמא (ב״ק קב:) ובפ״ק דמס׳ ע״ז (דף ז:) אמר בתרי מסכתות אין סדר למשנה והכא סתם בגזיר ופלוגתא בפרק שני דביצה* (דף כב:) ר׳ יהודה אומר כל הכלים אין נגררין חוץ מן העגלה שטעונה ואין הלכה כסתם דשמא סתם וא״כ מחלוקת היא ואין אומר דלר׳ יוחנן אפי׳ סתם וא״כ מחלוקת הלכה כסתם דהא מסקינן בהחולץ (יבמות מב:) אליבא דר׳ יוחנן דרמי לך לא חש לקיימתיה סתם וא״כ מחלוקת היא ואין הלכה כסתם ותירץ רבינו שמואל מווירדון דבמחלוקת וא״כ סתם בחדא מסכת לכ״ע הלכה כסתם כדפרישי בפ״ק דמס׳ ע״ז (דף ז:) בהא דפסיק כר״י דכל המשנה ידו על התחתונה פשיטא דמחלוקת וא״כ סתם הוא אבל בתרי מסכתות כל אמורלי סברי דאין הלכה כסתם ור׳ יוחנן אית ליה דאפי׳ בתרי מסכתות הלכה כסתם לו סתם במתני׳ ומחלוקת בברייתא דמסתמא סתם לבסוף ואין לנו לומר שסתם רבי קודם ושוב חזר ממה שפסק ואמורלי ניהו אליבא דרבי יוחנן כדאמר בחלו טרפות (חולין דף מג·) :

מעמא מפני שדוא מוכן: **הכא** נמי לא יטול אבנים לקינוח · **אלא** מרשות שנפנה בו · **ולא** יעלה לגג · א״ל מרימר הכי השתא · **אדם** קובע מקום לסעודה · ומאי דליתיה התם לאו מוכן הוא · **אבל** בית הכסא לא הוה הוילין דקבעין ליה מקום · **והלכך** מן כל היכא דשקיל מוכן הוא : **אמר** רב הונא אסור לפנות בשדה ניר בשבת · **פירש** נירה · **תרישה** · כדכתיב ניר לכם ניר · **ותניא** נדשנה קרע שנתים · מ״ם אי משום (דושא) [דושא] שלא ויוץ את בעל השדה · **אפי׳** בחול אסירי · **אי** משום עשבים הא אמר ר״ל מותר לקנח בו · **אלא** משום דשקיל מן מוליא ושדי בי ניצא · **ומיחייב** משום דרבה : **אמר** *) רב פפי שמע מינה מדר״ל האי פרפיסא שרי לטלטלה בשבת · **פי׳** פרפיסא פרים גדול · **כהאי** דאמרינן (אהרון) [לעיל] מאי פרים א״ר יוחא (קרשינן) [ברשיני] בבלייתא דורעין עליו ורעונים בשמים וזולתו **וצומחין** ודומה לצרור שעלו בו עשבים · **ולשון** (פרסי) [פר] דהכא מלשון פרסי בכנפי יונה · **אף** הזרע הצומח עליו נקרא פר ודהו פרפיסא · **וכיון** דקא אמר ר״ל מותר לקנח בו קא שמעת מינה רב פפא דשרי לטלטלה : **מתקיף** לה רב כהנא אם אמר לצורך יאמרו שלא לצורך · **הא** קאמר ר״ל מותר לקנח אבל לטלטלו שלא לצורך · **אמר** אביי האי פרפיסא דואיל ואתא לידן ניסא ביה מילתא · **היה** מונח ע״ג קרקע ותניה על גבי יתדות חייב משום תולש כי בשוורעין אותו עושין לו מקום כמו כן אם כמו שליים שישוב עליו שיעור שניה ע״ג קרקע ואפשר שהוא משרש שם ומתחבר

מסורת השרים

לא א מיי׳ פכ״ז מה׳ שבת מ״ה סמ״ע סה סעיף ה׳ : לב ב מיי׳ פכ״ח מה׳ שבת הלכה ב׳ סמג לאין סה טור ושו״ע שם סעיף ג׳ : לג ד מיי׳ פכ״ח מה׳ שבת הלכה ג׳ : לד ה מיי׳ פכ״ח מה׳ שבת הלכה ג׳ : לה ו מיי׳ פכ״ח מה׳ שבת הלכה ד׳ : לו ז מיי׳ פכ״ח מה׳ שבת הלכה ד׳ : נוסחא אין להתבונן בשדה שלחרשה מפנה טלגים לבנו מפי הלשון לאיסור הנ״ל נוסחא קינוח בשבת בצרור שעלו בה עשבים נוסחא רבנן חרס נוטע אסור קינוח בחרס בשבת מפנה △ טלגים כבי לבנו לשון לאיסור הנ״ל

[לקמן מה: פ״ש וש״ע]

ביצה לג. פ״ש מוסמחא דביצה פ״ג

[לעיל מו.ומ״ל]

לעיל נ: מיר מכ.

תולין קה:

[לעיל נג. פ״ש]

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה והתולש ממנו וכו׳ גידולו הוא (ואע״פ שהוא לצרור ואינו עפר: עפר) תוס״ מ״ש וכ״כ ס״מ מיט: (ב) ד״ה אמרי לאינמו וכו׳ שם סמלה. כ״כ ונס׳ כל הכשר כמולין דף קה דהה רש״י פי׳ זה: (ג) תוס׳ ד״ה מהו וכו׳ הא דפריך מהא דאסור ליטול: (ד) נא״ד ולסכי פריך ליה מהא דאסור: * מגדל הבכורות מלפ״ל

[לעיל מה: פ״ש]

[לעיל נ: מ״ש]

[לעיל מ: ד״ה דילמא]

[ופ״ע תוס׳ מיהוכין לג: ד״ה לא פיסמא וכו׳ תמלא על נכון]

רבינו הננאל

ירדו עליהן נשמים תמשמשו סהן · כך שמעתי פירושו שאם נראו לו אבנים סקורזלות דבוק עם הקרקע מורידה נשמים · וזהו משמש · דתניא התם נמשמשו ואין עושין פירות מי חיישינן שמא יהא(כסות) [בכוסה]אי בטוחן ואמרו אם היה רישומן ניכר של אבנים מותר לו לישלן ולקנח בהן: וכי שרא רב חסדא להעלותו אחריו לגג דקאמר גדול כבוד הבריות : **איתיביה** רבינא למרימר וחכ״א אינו נוטל קיסם לחצות בו שיניו · אלא מן האבנים של בהמה: מאי

מדרבנן : **משום סכנה** . שלא יתקע בו שיני הכרכשא שהיא תלויה בהן : **משום כשפים** . כדלקמן בשמעתין : **משרת נימין** . שמשיר את השיער מפני שהוא חדוד : **דבר שאין מתכוין הוא** . דר׳ יוחנן דאמר דבר שאינו מתכוין לקנח בחרס מיבעיא בחול . שאין איסור מלטול בצרורות דאסור לקנח בחרס משום כשפים שהרי יכול לקנח בצרור : **אבל בשבת הואיל ואיכא תורת כלי עליו** . לחתות בו אור לו לחשוף מים מגבא אימא שפיר דמי דמוטב שיקנח בו מלטלטל צרור : **קמ״ל** . דלא אי משום סכנה אי משום כשפים : **תופף** . מחליק שערו : **ומפסיפס** . לקליפיר : **אבל לא סורק** . במסרק דודאי משיר שיער ומודה ר׳ שמעון בפסיק ריסיה ולא ימות אבל חופף ומפסיפס פעמים שאינו משיר, וכשמשיר דבר שאין מתכוין מותר : **פטרוניתא** . בית : **מילתא** . היה מונח ע״ג קרקע ותניה על גבי יתדות חייב משום תולש כי בשוורעין אותו עושין לו מקום כמו כן אם כמו שליים שישוב עליו שיעור שניה ע״ג קרקע ואפשר שהוא משרש שם ומתחבר

מהו להעלותם לגג · אם עלה שם לפנות מי חיישינן לטרחא יתירתא לו לא: **שדוחה את לא תעשה** · דכתיב (דברים כב) והתעלמת מהם פרט לזקן ואינו לפי כבודו והכא נמי מלטול דרבנן אלא דלא תסור אממטה רבנן ובמקום כבוד הבריות נדחה : **מעלפניו** · קסמין המוטלין על גבי קרקע ולא אמרינן מוקלין ניהו : **לחצות** · לטול הבשר שבין השיניים ולחצות בשיניהן : **מן האבנים** . שהוא מוכן אלמא העמידו דברייתא במקום כבוד הבריות שפעמים שגרלה מכתון וגנאי הוא לו : **אפילו אדם קובע לפעודה** . והיה לו להכין שם מאתמול : **אבל אדם קובע לבית הכסא** . בתמיה פעמים שמוצא אדם שם והולך למקום אחר בית הכסא לא היה מצוי להם בבתיהן שהיו דרין בבתיהן בעלייה מפני דוחק בתים : **בשדה ניר** . חריש ראשונה ושומר לזריעה: **מפני דוושא** . וכשדה תבירו מפני שדש את נירו ומתקשה (את) החריסה : **מפני עשבים** . שממחת לחלותיה הגיר עשבים עולין על הגרור וכשהוא מקנח בו נתלשים: **מותר לקנח** . דאינו מתכוין לתלש ומותר דהלכה כר״ש : **ופטולש ממנו** . במתכוין חייב דמקום גידולו הוא (ה)אע״פ שהוא לצרור ואינו עפר: **שקיל מעילאי** . ממקום גבוהים : **ושדי לתתאי** . למקום גומא ומקום החריסה והוי תולדה דתורש : **בבית** . שייך בבין וזה שמשה גומות בין הרגלפה הוא וכשדה מתקן החריסה : **מדרים לקיש** . דאמר מותר לקנח בו ולא אמרינן לצורך זה המעבים שעלו מלחלותיה הקרקע הן יולאין וכשמגביהן הרי הוא כשוקרן מגידולין: **האי פרפיסא** . עצין נקוב שזרעו בו *ובתוספתא הגאונים מצאתי שעושין מוהלות מכפות המרים וממלאין אותם עפר וזבל בהמה וכ״כ לו ע״ו יוס לפני ר״ה עושין כל אחד ואחד לשם כל קטן וקטנה שבבית וזורעים לתוכן פול המצרי לו קיטמית וקורין לו פורפיסא ונומח ובערב ר״ה טמל כל אחד שלו ומחזירו סביבות ראשו שבעה פעמים ואומר זה תחת זה וזה חליפתי וזה תמורתי ומשליכו להר : **שרי לטלטולי** . ולא אמרינן תולש הוא לצורך . קיטה כבוד הבריות : **אייב משום תולש** . דאינו נהנה שוב מריח הקרקע ונ״ל דהאי *חייב לאו דוקא אלא אסור ממש קאמר לצורך היכי שרי רבנן איסור כרת וסקילה משום קיטה וזומה לו במסכת סנהדרין (דף פב·) הבא על הכותית חייב משום כגג״ז דלאו מדאורייתא היא אלא מדרבנן : **משום סכנה** . שלא יתקע בו שיני הכרכשא שהיא תלויה בהן : **משום כשפים** . כדלקמן בשמעתין : **משרת נימין** . שמשיר את השיער מפני שהוא חדוד : **דבר שאין מתכוין הוא** . לר׳ יוחנן דאמר דבר שאינו מתכוין לקנח בחרס מיבעיא בחול . שאין איסור מלטול בצרורות דאסור לקנח בחרס משום כשפים שהרי יכול לקנח בצרור : **אבל בשבת הואיל ואיכא תורת כלי עליו** . לחתות בו אור לו לחשוף מים מגבא אימא שפיר דמי דמוטב שיקנח בו מלטלטל צרור : **קמ״ל** . דלא אי משום סכנה אי משום כשפים : **תופף** . מחליק שערו : **ומפסיפס** . לקליפיר : **אבל לא סורק** . במסרק דודאי משיר שיער ומודה ר׳ שמעון בפסיק ריסיה ולא ימות אבל חופף ומפסיפס פעמים שאינו משיר, וכשמשיר דבר שאין מתכוין מותר : **פטרוניתא** . בית : **מילתא** . היה מונח ע״ג קרקע ותניה על גבי יתדות חייב משום תולש כי בשוורעין אותו עושין לו מקום כמו כן אם כמו שליים שישוב עליו שיעור שניה ע״ג קרקע ואפשר שהוא משרש שם ומתחבר

גליון השי״ס

גמ׳ ותנן מיר תופף. עי׳ פ״ע מ״ו דכלאים כר״ש שם : רשי״ד ד״ה חייב משום תולש וכו׳. חייב לאו דוקא אלא אסור וכדמשמע לעיל דף מ ע״ב מאי חייב מכח מרדות :